

Alla barn har rätt till undervisning – även hemmasittande

Alla barn vill kunna gå i skolan. Ändå blir flera tusen hemmasittande. Kanske helt utan undervisning och utan stöd.

2000 barn är just nu hemma från skolan och har varit det så länge att de kan kallas för hemmasittande. Ofta rör det sig om så långa perioder som flera år. Det här är barn som helt enkelt inte får den undervisning de har rätt till. Att undvika att en sådan situation uppstår är naturligtvis det allra bästa.

– **Lär er att titta efter tidiga tecken.** Se vad som skulle kunna bli problem, och gör något åt det *innan* det hunnit bli problem. Det sa rektorn för Kolsvaskolan **Johan Hallberg** när han deltog på en nationell konferens om gruppen hemmasittande elever i Uppsala.

Johan Hallberg talade varmt för elevhälsans betydelse för att få alla elever att må bra i skolan och kunna uppnå målen. Men även lärarna har ansvar för hur eleverna mår.

– Att bara säga att lärarjobbet är att undervisa, det finns inte. Läs läroplanen, uppmanade Johan Hallberg.

Oro och ångest är en stor anledning till att barn och unga inte går i skolan. Att undvika det som framkallar negativa känslor blir de här barnens enda strategi när de isolerar sig allt mer. Då är det skolmiljön som måste ändras så att barnen känner sig trygga.

Barn som blir hemmasittande har oftast inte några inlärningssvårigheter, kanske har de en ojämn begåvningsprofil och är särbegåvade. Det är ofta i årskurs 5 och 6 som ströfrånvaron ökar. Kanske sjukskriver föräldrarna barnen för

magont eller ont i huvudet.

– Då går de med i barnets rädsla. Skolan svarar med att tycka att föräldrarna gör fel och skickar bara negativa signaler, istället för uppmuntran och stöd. Skolan behöver hjälp med att få till ett bra bemötande av elever med ångest och oro, sa **Peter Friberg**, utvecklings – och utbildningsansvarig på Magelungen, som anordnade konferensen.

Magelungen arbetar med den här gruppen av ungdomar för att få dem tillbaka in i skolarbetet, och tillbaka till skolan. **Ia Sundbertg-Lax**, chef för Magelungens hemmasittarprogram betonade hur viktigt det är att, innan man sätter in åtgärder, ta reda på vad det är som gör att just det aktuella barnet inte går till skolan.

– Ofta svarar de "jag vet inte" om vi frågar varför de inte är i skolan. Men det finns andra sätt för oss att försöka förstå. Helt klart är att de här barnen vill kunna gå i skolan som alla andra.

Också Oneeighy, en verksamhet inom Stockholms Stadsmission jobbar med hemmasittande. Sedan 2007 möter de barnen och ungdomarna online och knyter an till barnens intressen.

– Ofta har de här eleverna en massa kunskaper som kan omsättas till sådant som efterfrågas i skolan och som kan ge dem betyg. Bara man uppmärksammar det, sa **Marit Sahlström**, projektledare på Oneeighy.

44 procent av de unga som mår psykiskt dåligt idag söker inte hjälp.

– De tror inte att de kan få hjälp och de vill inte bli sedda som "psykfall", sa Marit Sahlström.

Bland de tio viktigaste orsakerna till att elever helt enkelt hoppar av från gymnasiet finns mobbning och ett socialt utanförskap. Också brist på pedagogiskt stöd och vuxna som inte bryr sig är sådant elever själv lyfter fram som

anledningar.

Gymnasieskolan är på pappret frivillig men i grundskolan finns inga undanflykter för en skola att släppa ansvaret för en elev de har inskriven.

– Men ansvaret delas mellan vårdnadshavare, hemkommunen och huvudmannen. Rätten till särskilt stöd för att klara målen ska tillgodoses även för den som inte är fysiskt i skolan, sa juristen **Mikael Hellstadius**.

Skolan måste helt enkelt hitta en lösning. Socialtjänst och skola kan behöva samarbeta. Och bättre att fråga sig: vad kan vi göra mer, än att tänka att de andra inte tar sitt ansvar, var Hellstadius råd.

Helene Lundberg från OCD-förbundet fanns bland deltagarna på konferensen som en av få personer med ett erfarenhetsperspektiv. Hon saknade de verkliga experterna, eleverna och föräldrarna, på podiet.

– Kunskapen ökar om Asperger och adhd. Men när jag pratat med andra deltagare här som arbetar i skolan eller socialtjänsten har de mycket liten kunskap om de diagnoser som ryms i vårt förbund, som tvångssyndrom och självupplevd fulhet, BDD.

Ändå är ungefär två procent av befolkningen drabbade av sådan psykisk ohälsa som medför mycket oro och ångest och kan ligga bakom att en ung person inte klarar att gå till skolan.

– Det kan innebära ett stort lidande för barn och unga och deras anhöriga. Det är viktigt att kunskapen ökar så att även de kan få rätt stöd och hjälp, säger Helene Lundberg.

Text och bild: Anna Fredriksson

På bilden Johan Hallberg, rektor för Kolsvaskolan.